

- провадження нових фінансових інструментів для залучення інвестицій.

5. Розвиток цифрових фінансів

Сучасні технології можуть стати драйвером економічного розвитку:

- поглиблення фінансової інклюзії через розвиток FinTech-компаній;
- розширення програм цифрового кредитування та страхування;
- використання блокчейн-технологій для прозорості фінансових операцій.

Пережиті випробування сформували нові підходи до управління фінансовою системою, які стануть основою для її подальшого розвитку.

Таким чином, попри виклики, з якими зіткнулася фінансова система України, її адаптація та трансформація створюють підґрунтя для майбутнього економічного зростання. Завдяки міжнародній підтримці, реформам та цифровізації фінансовий сектор може стати потужним інструментом відновлення країни та інтеграції у світову економіку.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/> (дата звернення: 28.03.2025).
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 28.03.2025)
3. Татарин Н., Чорний Р. Фінансова система України в умовах війни. Галицький економічний вісник Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна, 2022, с.75-83 <https://galicianvisnvyk.tntu.edu.ua/pdf/78-79/1111.pdf> (дата звернення 29.03.2025р.).

УДК 336.64

Фізік А.А.

студентка факультету фінансів та обліку

Науковий керівник: к.е.н. **Валігура Т.В.**

Західноукраїнський національний університет

ПОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Економічна ситуація в Україні значно похитнулася з початком повномасштабного вторгнення. Зростання воєнних витрат, перебої у виробничих процесах та скорочення інвестиційних потоків створюють серйозні виклики для стабільності державного бюджету та підприємницької діяльності.

За обставин, які склалися, одним із пріоритетних завдань уряду стала адаптація фіскальної політики до нових соціально-економічних реалій. Це вимагає не лише впровадження оперативних заходів для забезпечення стабільних бюджетних надходжень, а й напрацювання ефективних механізмів стимулювання економічної активності. Важливим завданням фіскальної політики в умовах воєнного стану є забезпечення фінансової безпеки держави шляхом оптимізації податкового навантаження. Для підтримки бізнесу було створено низку нововведень, що стосувалися зменшення фіскального тиску, спрощення адміністрування та стимулювання підприємницької діяльності [1].

Одним із перших документів, який започаткував податкові реформи в Україні, став Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану». Цей документ засвідчив готовність влади йти назустріч громадянам та всебічно підтримувати їх у непростих умовах воєнного стану. Основні зміни, внесені до законодавства, стосувалися:

- термінів подання звітності;
- звільнення платників податків від відповідальності у разі об'єктивної неможливості виконання податкових зобов'язань. Водночас встановлено обов'язок виконати відповідні зобов'язання впродовж трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.
- введення мораторію на початок здійснення податкових перевірок та призупинення уже розпочатих;
- інші ключові положення [2].

Зокрема, було прийнято Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», що дав можливість не сплачувати єдиний податок для фізичних осіб-підприємців (ФОП) I та II груп та

дозволив платникам єдиного податку III групи застосовувати ставку 2% від доходу. Це стало основою для швидкої адаптації податкової системи і дало змогу підприємцям продовжувати діяльність навіть в умовах війни.

Недоліком став низький рівень податкових надходжень, що через зменшення ставок вимагав додаткових бюджетних ресурсів для компенсації втрат. Так, згодом введено Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» відповідно до якого: розширено перелік суб'єктів господарювання, які мають право на перехід до спрощеної системи оподаткування зі ставкою 2%. Запроваджено податкові пільги, зокрема щодо сплати податку на додану вартість (ПДВ) та мита на імпорт окремих товарів. Водночас, врегульовано питання сплати екологічного податку та єдиного соціального внеску. Наслідком цих змін було врегулювання податкових питань, підтримка критичних секторів економіки та зменшення доходів від митних платежів. Ці законопроекти стали початком адаптації фіскальної політики до умов воєнного стану та вдосконалення податкової системи. Однак відбудова економіки країни стала передумовою прийняття Закону України від 30.06.2023 р. № 3219-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період воєнного стану». Він передбачає скасування 2% єдиного податку, відновлення податкових перевірок та строків податкових процедур.

Тож загалом впродовж трьох років було внесено низку змін у податкове законодавство. Поступово відбувається перехід від екстрених заходів до системних рішень, спрямованих на стабілізацію бюджету та контролю за надходженнями. Особливу увагу викликав Закон України від 10.10.2024 №4015-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у

період дії воєнного стану», який торкався багатьох податкових аспектів. До основних змін, що передбачав цей законопроект входять:

- підвищення ставки військового збору для фізичних осіб зросте з 1,5% до 5%;
- військовий збір стане обов'язковим для фізичних осіб-підприємців;
- для ФОП 1, 2 і 4 груп встановлено щомісячну сплату військового збору у розмірі 10% від мінімальної заробітної плати;
- для ФОП 3 групи ставка становить 1% від доходу;
- підвищення ставки податку на прибуток для фінансових установ до 25%, банків — 50%.

Збільшення ставки військового збору є необхідною умовою для зростання доходів державного бюджету, що дозволить активніше фінансувати потреби оборони, соціальні програми та інші важливі проекти. Акумуляовані кошти мають цільове призначення та витрачаються на закупівлю військової техніки, матеріально-технічного оснащення армії, а також на підвищення соціального забезпечення військовослужбовців та їх сімей. Таке рішення є цілком логічним враховуючи реалії сьогодення і дасть можливість профінансувати інші, не менш важливі, сфери освіти та охорони здоров'я. Додаткові надходження з податку на прибуток лише підкріплять фінансове становище країни, але не варто забувати про потенційний вплив підвищення фіскального тиску на бізнес та населення, щоб уникнути негативних наслідків щодо ділової активності платників податків, та добробуту громадян.

Таким чином, зазначимо, що фіскальна політика в умовах війни зазнала суттєвих змін з метою забезпечення фінансової стабільності держави та підтримки економіки. Впровадження таких заходів, як спрощення механізмів оподаткування, запровадження мораторію на перевірки, звільнення від відповідальності за несвоєчасне виконання податкових обов'язків та зниження фіскального навантаження, сприяли розвитку економіки в критичних умовах. Водночас, поступовий перехід до максимально збалансованих рішень, таких як

підвищення ставок військового збору, оподаткування фінансових установ та банків, відновлення перевірок, демонструє прагнення уряду створити стабільну податкову систему, яка забезпечить достатній рівень надходжень до бюджету та фінансування пріоритетних напрямів. Однак, незважаючи на позитивні кроки у фіскальній політиці, подальше вдосконалення законодавства залишається важливим завданням. У майбутньому важливо зберігати гнучкість податкової системи, щоб швидко адаптувати її до змінних умов та викликів воєнного часу.

Список використаних джерел:

1. Горин В. П., Була П. В., Чорноус В. С. Податкова політика України в умовах воєнного часу: реалії, безпекові виклики та перспективи подолання. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 18. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/52087>
2. Крисоватий А. І., Валігура В. А. Новації та напрями вдосконалення податкового законодавства України в умовах воєнного стану. Фінанси України. 2022. № 6. С. 33-53.

УДК 336.711

Чуднівський А. Б.

здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **Нечипоренко А. В.**

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Державні банки відіграють важливу роль в економіці країни. Через них реалізуються державні програми підтримки громадян та бізнесу, здійснюється фінансова підтримка інших важливих ланок економіки та ін. Тому дослідження особливостей діяльності державних банків є актуальним.

Банки, що стабільно функціонують, забезпечують надійність фінансових операцій, підтримують доступ до фінансових послуг для громадян і підприємств, сприяють тим самим розвитку економіки країни [1; 2].

Законом України «Про банки і банківську діяльність» визначено, що «банківська система України складається з Національного банку України та